



NATURTURISM FÖRETAGEN

Verksamhetsberättelse 2023

ALLMÄNT

2023 summeras med fortsatt blandade känslor. Det fortsatta kriget i Ukraina, förstärkt av krig i Mellanöstern och en lågkonjunktur med kraftig inflation och ökade kostnader gjorde de företagsmässiga utmaningarna stora. Maktskiftet 2022 på nationell nivå har slagit hårt mot den kompetens som under många år byggts upp på de verk som arbetar med frågor med anknytning till naturturism. Klimatförändringarna orsakade både långa torrperioder och perioder med extrema flöden och under hösten kryddades det med ett utbrott av afrikansk svinpest i Västmanland. Det är en fråga som föreningen bevakat särskilt noga eftersom hanteringen av utbrottet kan ge extrema effekter för näringen när det händer på andra ställen framöver. Sammantaget har året inneburit att omvärldsläget gör situationen för svensk natur- och ekoturism fortsatt osäker, på såväl kort som lite längre sikt.

Föreningen har utvecklats kraftigt i positiv riktning, framförallt vad gäller kunskap och fakta kring naturturism, kommunikation, medlemserbjudande och vad gäller partnerskapsarbeten.

STYRELSEN

Under 2023 hade styrelsen åtta möten där ett var fysiskt i samband med Forum för naturturism och övriga digitalt. Det är en engagerad styrelse med hög närvaro på mötena. Styrelsen har framför allt arbetat med att tydliggöra styrelsens och generalsekreterarens uppgift och roller samt utvecklat föreningens strategiska riktning genom att revidera den strategiplan till 2030 som finns samt anta strategier för medlemstillväxt, ökat antal partners och för Nature's Best. Utöver detta har styrelsen följt föreningens verksamhet, både löpande och de i projekt samt haft strategiska diskussioner om sakfrågor i påverkansarbetet. Det har också påbörjats ett arbete för att ta fram ett principprogram som väntas läggas fram till beslut till årsmötet 2025.

Den valda styrelsen 2023 består av
Linda Vismer, ordförande, Strängnäs
IngMarie Junler, vice ordförande, Torsby
Henrik Wester, sekreterare, Västerås
Johan Delfalk, kassör, Ystad
Anna-Lena Wallin, ledamot, Järvsö
Per Jobs, ledamot, Visby
Jessica Sannö, ledamot, Tived
Helena Andersson, ledamot, Idre
Hansi Gelter, ledamot, Piteå

PERSONAL & ORGANISATION

Första halvan av 2023 präglas av en kraftfull personalstyrka i föreningen, med fokus att färdigställa det projekt som beviljats av Tillväxtverket. Under sommaren med slut i augusti avvecklades det projektet och

bemanningen i föreningen har resterande delen av året varit mer normal med cirka 3,5 tjänster. Större delen av dessa finansieras av medel från Jordbruksverkets projekt och det är av stor vikt att den egna finansieringen stärks för att kunna hålla kvar kompetens och fortsätta den positiva utvecklingen.

Joakim Hermanson slutade sin anställning som generalsekreterare den 1 april och gick tillbaka till sin egna verksamhet på full tid. Tidigare ordförande Camilla Jönsson tog då över som generalsekreterare på 50% och i sedan september har hon arbetat 75% som generalsekreterare. Linda Vismer har sedan årsmötet 2023 varit ordförande vilket förtydligat rollerna i föreningens ledning. Niklas Wede vikarierade på Nature's Best fram tills Pär Innala kom tillbaka i tjänst den 1 maj 2023. Pär Innala lämnade sedan sin tjänst efter sommaren. Lotta Backlund och Camilla Jönsson tog över arbetet med Nature's Best för att säkerställa kompetensöverföringen innan eventuellt omtag på bemanningen för Nature's Best.

EKONOMI

Årets bokslut visar fortsatt minusresultat, som också skiljer sig mot den budget styrelsen lade fram på föregående årsmöte. Det finns två huvudsakliga anledningar till det.

1. Projektet finansierat av Tillväxtverket har haft krav på 25% egen finansiering. Ett projekt som vi kunde ta på oss att driva tack vare den starka ekonomi, och det egna kapital föreningen förfogade över, och som på sikt kommer att vara värdefullt för föreningens verksamhet och framtid. Tyvärr har det varit svårt att fullt ut överblicka effekterna som medfinansieringen gett på föreningens ekonomi.
2. Även under 2023 har vi haft svårt att prioritera den löpande verksamheten eftersom de två stora projekten finansierade av Tillväxtverket och Jordbruksverket tagit stora resurser i tid. Det har gjort att intäktssidan tyvärr släpat också under 2023.

Minusresultatet täcks tyvärr inte helt av det egna kapitalet vilket ställer stora krav på utfallet 2025. Det projektfokus vi haft under året på kort sikt har varit en ekonomisk belastning, men vi är övertygade om att den verksamhet projekten möjliggör för oss att bedriva kommer att vara av stor positiv betydelse för föreningen på längre sikt. De två projekten har haft en total sammanlagd budget på cirka 7,5 miljoner kronor och vi har också fått beviljat en utökning av Jordbruksverkets projekt med i storleksordningen 2,5 miljoner kronor för framför allt 2024 och första delen av 2025.

I slutet av 2023 beviljades också föreningen en förstudie inom ESF i Östra Mellansverige. Målsättningen är att tillsammans med regionerna undersöka möjligheterna för ett större ESF-projekt i Östra Mellansverige där mycket av det innehåll som nu utvecklats och finns i föreningens verksamhetslåda kan provköras och finjusteras utifrån branschens behov.

MEDLEMMAR

Efter åren av pandemi har medlemsantalet sakta sjunkit och vid årsskiftet hade föreningen knappt 260 medlemmar och 22 partners

FORUM FÖR NATURTURISM

Den 8:e upplagan av Forum för Naturturism genomfördes i november på Friluftsbym, Höga kusten. Temat var naturturism i skyddad natur. Destinationsvärd var destination Höga kusten, och arrangemanget möjliggjordes genom finansiellt stöd av destinationsvärden. Efter att i två år genomfört stora digifysiska möten återgick evenemanget till att vara ett rent fysiskt möte med särskilt fokus att skapa gemenskap, samtalstillfällen och mer utomhusbaserad upplevelse. Syftet var att utvärdera de olika varianterna på upplägg för att på så sätt utöka grunden för fortsatta årliga Forum. Till Forum kom totalt 73 deltagare och utvärderingen visar på att upplägget i sig sågs som mycket tillfredsställande. Den framtida målsättningen är att ha två eller tre års Forum färdigplanerade för att säkerställa en kostnadseffektiv drift av Forum för Naturturism

KONSULTATION

Den konsultation och försäljning av kompetens till externa parter som under föregående år varit en allt viktigare del av föreningens verksamhet har under 2023 haft en relativt svag utveckling på grund av stora fokus som krävts av de två stora projekten NAV (finansierat av Jordbruksverket) och HAN (finansierat av Tillväxtverket). Projektens innehåll är dock grundläggande för att återigen kunna växla upp arbetet med försäljning av kompetens till en ny nivå, som kan spela en större roll för föreningen.

Den tunga projektbelastningen har också sammanfallit med det faktum att regioner och destinationer har haft mindre medel att röra sig med. De nya EU-stöden och en minskad statlig nationell finansiering har reducerat möjligheterna för den typen av finansierade samarbeten.

Under hösten har ett mycket stort arbete lagts på att kartlägga och påverka hantering och utfall av ersättning och stöd vid utbrottet av Afrikansk svinpest.

Vi har också utvecklat ett system med försäkring för småföretag som rullades ut innan årsskiftet – faktainsamling har visat att en stor andel av småföretagen har oklara försäkringsförhållanden. Genom en kollektiv försäkring i medlemskapet har vi grundlagt en gemensam kvalitetsnivå för branschen. Självklart är det en del frågetecken för de företag som redan har egna försäkringar, men över tid hoppas vi att en kollektiv grundförsäkring för småföretag ska ses som en stor positiv medlemsförmån

PÅVERKANSARBETE

Också under 2023 har vi efter bästa förmåga fortsatt att göra vår röst hörd. Vi tycker att vi fortsatt har en positiv utveckling av påverkansarbetet och möts av allt fler öppnade dörrar och blir oftare inbjudna till att uttrycka våra åsikter i olika frågor.

Viktiga remisser har varit exempelvis kring det nya resegarantisystemet och Jessica Sannö har också suttit i strandskyddsutredningen liksom i flera nationella samverkansgrupper i skogsfrågor. Anders Johansson medverkar fortsatt i Skolverkets programråd och i Naturturismens Yrkesnämnd där Camilla Jönsson fortsatt är ordförande.

KOMMUNIKATION

Vi har fortsatt att utveckla vår kommunikation mot medlemmar, partners och allmänhet genom ett tätare flöde av nyhetsbrev, liksom en mer strategiskt grundad närvaro i sociala medier och webb, med inlägg på hemsida och sociala medier.

STRATEGISKA PARTNERSKAP

Under 2023 har ägarskapet av Certifierad naturguide helt lyfts över till Naturturismens yrkesnämnd som i ett projekt finansierat av Tillväxtverket lagt en enkel grund för sitt arbete. Under 2023 förnyade ett 50-tal guider sina certifieringar och systemet för återcertifiering fick en grundläggande form. NTF har under 2023 etablerat driften i form av en provisionbaserad lösning som kommer att följas upp regelbundet.

De enskilda händelser som i störst grad påverkat föreningens verksamhet under året var de projekt som rullat under hela året. Det har, på gott och ont, gjort att vårt projektfokus varit fortsatt mycket stort. De projekt vi hanterat under året har varit:

- **Hållbar ekoturism i praktiken (HEP).** Det projekt som startade i november 2019, med Pär Innala som projektledare, och i partnerskap med Region Västerbotten Turism, med finansiering av Jordbruksverket. Projektet avslutades under 2022 och finns redovisat i ÅR 2023, men JBV godkände först under våren 2023 slutredovisningen av projektet.

- **Hållbara aktörer i svensk naturturism (HAN).** Projektet beviljades stöd av Tillväxtverket den 30 mars 2022 och pågick till den 31 oktober 2023, med en projektbudget på 2,5 miljoner kronor, varav 25% egen finansiering. Målsättningen med projektet var att kartlägga och skapa en faktamässig nulägesbild av svensk naturturism, samt att utveckla verktyg som mäter branschens förflyttning utifrån hållbarhetsbegreppets olika dimensioner.
- **Naturturismföretagen som nationellt nav för hållbar turism i svensk natur (NAV).** Projektet vars ansökan länge låg hos Jordbruksverket beviljades stöd i mitten av maj 2022 och pågår till 31 mars 2025 med en projektbudget på knappt 5 miljoner kronor. Projektet har utökats med i storleksordning 2,5 miljoner under våren 2023. Syftet med projektet är att genom en rad olika insatser stärka föreningens roll som nationellt nav i utvecklingen av svensk naturturism.
- **Förstudie Växtkraft svensk Naturturism.** Förstudien syftar till att grundlägga ett större ESF-finansierat projekt i Östra Mellansverige där mycket av det som skapats i föreningen de senaste åren kan testas och finjusteras utifrån branschens behov. Projektet beviljades innan årsskiftet 2023/2024 och löper under februari-maj 2024.

Sammantaget har de projekt vi drivit, avslutat och startat upp tagit mycket av föreningens fokus också under 2023. Det har på kort sikt inneburit ett tapp på vissa av våra ordinarie fokusområden, men ger oss chansen att utveckla verksamheten på ett sätt som vi annars inte hade haft möjlighet till, och som på längre sikt förhoppningsvis kommer att vara mycket betydelsefullt.

NATURE'S BEST

Under 2024 godkändes Nature's best av GSTC och är nu alltså ett ännu mer betydelsefullt verktyg för hållbara naturturismföretag. Som ett led i ratificeringen har verktyget Stegräknaren utvecklats som kommer att göra det möjligt att följa de märkta företagens arbete på årsbasis.

Personalbytena inom Nature's Best 2023 har påverkat kraften i arbete och sedan september har fokus legat på att förnya relationen med de märkta företagen och lotsa de företag som legat i processen fram till en slutlig märkning. Dialogen med företagen har varit mycket positiv och just det kraftfulla organisatoriska verktyg som Nature's Best verkligen utgör lyfts ofta fram. Pusselbitarna är nu i stort på plats vad gäller det nya innehållet och kompletterande verktygen. Vi ser fram emot att kunna lotsa allt fler företag in i verktyget framöver och på så sätt skapa en positiv grund för svensk ekoturism och svensk besöksnäring i stort.